

IN MEMORIAM FELETAR NAM JE DOKAZAO DA SE DO USPJEHA DOLAZI ISKLUČIVO MUKOTRPNIM RADOM, TALENTOM I UPORNOŠĆU

Otišao je Dragutin Feletar. Iznenada i doista prerano, kako je to uvijek slučaj kod osoba koje su nas zadužile iznimnim rezultatima svoga višedesetljetnog djelovanja. Šira će ga javnost pamtiti kao prvog i jedinog podravskog akademika HAZU, mi koji smo se s njim intenzivno družili kao našeg Drageca - urednika koji nam je bio i prijatelj, obitelj kao brižnog supruga i oca. Pobolijevao je, ali nismo to smatrali nečim nerješivim, pogotovo fatalnim. O tome kako je gledao na svoje kronične probleme s plućima najbolje govori da je posljednji odlazak u koprivničku bolnicu doživljavao kao neočekivani gubitak dragocjenog vremena, gotovo na razini nekakvog poslovnog dezertstva. On tu tjednima besposleno leži, a brojne obveze čekaju, čekaju... Treba pripremiti za tisak novi broj Podravine, urediti nekoliko knjiga, obaviti razne poslove u Akademiji, napisati pokoji tekst, pomoći kćeri Petri oko Meridijana.

Neodoljivo je to podsjećalo, i naslovom i neželjenim raspletom, na globalni filmski hit o agentu 007 »Za smrt nema vremena«. Gorka je to i pomalo ironična metafora, jer je naš Dragec bio oličenje humanizma, nevjerojatnog optimizma i još nevjerojatnije životne energije. Feletar nije u imaginarnoj bondovskoj maniri spašavao cijeli planet, ali se uvijek zalagao za temeljne društvene vrijednosti, vraćanje dostojanstva društveno-humanističkim znanostima i kulturi, kao i održivi ekološki razvoj. Ponajprije se to odnosilo na Podravinu i jednako mu drago Međimurje, gdje mu je i posljednje počivalište.

Pokušajmo biti krajnje objektivni, koliko god je to emocionalno zahtjevno: ostali smo bez neponovljivog čovjeka koji je više od svih nas zajedno desetljećima unatrag obilježavao intelektualnu, još preciznije autorsku i nakladničku domenu Koprivnice i cijele sjeverozapadne Hrvatske. Jednakim se žarom borio za (raz)otkrivanje, analiziranje i afirmaciju regionalne prošlosti, kao i za utiranje puta u samosvjesnu budućnost. Feletaru su povijest i njene geografske i demografske odrednice bile pouzdani orijentir za kvalitetniju današnjicu i sutrašnjicu. Ne treba naglašavati da ga vlasti te svakovrsni autoriteti i moć-

Slika 1. Nakon predstavljanja časopisa Podravina na Sveučilištu Sjever u Koprivnici, 2015. godine

Slika 2. Na predstavljanju časopisa Podravina na Sveučilištu Sjever u Koprivnici, 2015. godine. Zdesna: Željko Krušelj, Mario Kolar, Dragutin Feletar, Hrvoje Petrić

nici u takvom promišljanju najčešće nisu znali i mogli, nerijetko ni željeli slijediti. Za njih su znanost, pogotovo humanistika, i ekološke vrijednosti uvijek bili nepotreban trošak i gnjavaža.

Kad je objavljeno da je Feletar preminuo, u prigodnim je biografijama navedeno koliko je knjiga osobno napisao i koliko su ih objavile njegove, kasnije i obiteljske izdavačke kuće. Nije to bilo nimalo jednostavno prikupiti. Riječ je, gledajući iz regionalne perspektive, o brojkama na koje bi bili ponosni i poznati hrvatski nakladnici, tematski usmjereni na nacionalnu i internacionalnu razinu. Mi koji smo s njim stalno surađivali nismo, međutim, iznenađeni. Dovoljan je bio pogled u njegovoj radnoj sobi na police na kojima su bile posložene autorske i koautorske knjige te znanstvena, stručna i zbornička izdanja koja je uređivao, dok su se knjige autora koje je objavljivao doimale neprebrogivim.

Ako se zna da je godišnji odmor za Feletara u pravilu značio »konačno malo više vremena« da bi se u miru bavio pisanjem, uređivanjem i dogovorima s tiskarama, onda ništa ne može iznenađivati. Rad, rad, rad i samo rad, a u trenucima odmora kontakti s prijateljima i već dogovorenim i potencijalnim autorima te suradnicima na raznim projektima. Dan mu je uvijek bio prekratak za ono što si je zacrtao u radnom kalendaru.

Naš Dragec prijateljima i kolegama, a bilo ih je jako puno, naprosto nije mogao reći »ne«. Objavljivao je ono za što se moglo naći barem minimalno tržišno i financijsko opravdanje, ali u znatnoj mjeri i ono što se po prijateljskoj i kolegijalnoj liniji od njega očekivalo. Potonje ponekad nije imalo nikakvu poslovnu računicu, kao da se uređivanje i tiskanje knjige po trudu i materijalnom ulaganju pretjerano ne razlikuje od kupnje kruha i mlijeka. Kako da im nešto odbijem, govorio je, kad je jasno da im to nitko drugi neće objaviti! Smatrao je da i takvi autorski marginalci zaslužuju da iza njih nešto ostane.

To je uvijek demantiralo tvrdnje zlobnika, nespremnih za vlastito poduzetništvo, koji su u kuloarima tvrdili da sve u Feletarovu nakladništvu ima čvrstu računicu. Tome sasvim sigurno nije bilo tako, već je presudnu ulogu imao sentiment i spoznaja da neke teme i istraživanja, posebno kad je riječ bila o regionalnim interesima, naprosto moraju biti obznanjene najširoj javnosti.

Feletar se, što je sudbina svih uspješnih osoba, stalno suočavao i s onima koji ga nisu voljeli i koji su ga na sve moguće načine pokušavali osporavati, u nekim ružnijim situacijama i ponižavati. Takvima je njegova karijera bila svojevrstan trn u peti. Posebno se to odnosilo na bogatu sveučilišnu karijeru i kasniji na rezultatima utemeljeni uzlet među hrvatske akademike, a potonji se na sjeveru Hrvatske, potpuno nezasluzeno, broje na prste jedne ruke.

Slika 3. Dragutin Feletar na dan proglašenja počasnim građaninom Koprivnice 2020. godine (Foto: Hrvoje Petrić)

Slika 4. U Koprivnici na sastanku uredništva časopisa Podravina 2022. godine (Foto: Hrvoje Petrić)

Umjesto da se suoče s vlastitim ograničenjima, zavidnicima je svaki njegov uspjeh i realizirani projekt predstavljao »sol na ranu« potvrđujući njihovu kreativnu, znanstvenu ili poslovnu nemoć. Ljudsko se zlo uvijek hrani potrebom da i drugi budu neuspješni i kronično frustrirani. Ako ja nemam rezultate i ostvarene ambicije, za to su, prema patološkim mentalnim sklopovima, krivi oni koji su »neopravdano« uspješni. Takvima se čini da se rezultati i društveni statusi po načelima nekakve imaginarnе podobnosti dijele iza čvrsto zatvorenih vrata, umjesto da budu logična posljedica rada, talenta, snalažljivosti i upornosti. Ponekad su se među njima, što ponajviše govori o mračnoj strani ljudske psihe, nalazili i oni kojima je Feletar osobno pomagao. Naš se Dragec, srećom, znao nositi s time, pogotovo u kaotičnim 1990-im godinama, kad su u prvi plan isplivali i brojni likovi zbog kakvih bi u uređenim društvima osjećali kolektivni stid. Ponekad je baš zbog takvog društvenog taloga neopravdano trpjela i njegova obitelj.

Nije teško zaključiti da je iza Feletara, što mu je i trajna intelektualna ostavština, ostao trasirani put u kojem se lako prepoznaju prave društvene vrijednosti i u kojem se podrazumijeva da se do istinskog uspjeha ne dolazi prečicama, izmotavanjima, intrigama i klanovskim pogurancima. Zato je na našim prostorima i vrlo malo onih koji bi se s Feletarom mogli uspoređivati. U svom je uspješnom i ispunjenom životu takvu letvicu podignuo jako visoko. Previsoko, dapače.

Željko KRUŠELJ